

SEMINAR O SPASAVANJU UNESREĆENIH IZ SPELEOLOŠKIH OBJEKATA

Komisija za speleologiju Planinarskog saveza Hrvatske organizirala je od 14. do 17. prosinca 1967. godine na Sljemenu seminar o spasavanju unesrećenih iz speleoloških objekata, prvi takve vrste u Jugoslaviji. Voda seminaru bio je V. Božić.

Seminar je imao za cilj upoznati predstavnike svih republika sa sadašnjim stanjem službe spasavanja iz speleoloških objekata (organizirane ili neorganizirane) u svakoj republici i upoznati ih s onim tehničkim pomagalicama, tehnikom i metodom rada gorskih spasavalaca, koja bi se mogla primijeniti i na spasavanje iz speleoloških objekata. Prva pomoć na ovom seminaru nije bila obuhvaćena, već je težište bilo na transportu unesrećenoga.

Interes za ovaj seminar bio je velik iznad očekivanja, što dokazuje i broj i kvalitet sudionika. Od planiranih 18 (po 3 iz svake republike) na seminaru je sudjelovalo 28 speleologa. Posebno valja naglasiti da su iz svake republike bili prisutni speleolozi koji su već prije radili na problemima spasavanja iz speleoloških objekata. Prisutno je bilo 11 sudionika iz SR Hrvatske, 3 iz SR Slovenije, 3 iz SR Bosne i Hercegovine, 5 iz SR Srbije, 3 iz SR Crne Gore i 3 iz Makedonije.

Svi su bili smješteni u planinarskom domu »I. Pačkovski« na Puntijarki na Sljemenu, gdje su održavana predavanja i svi službeni razgovori. Pratični dio spasavanja izveden je na Horvatovim stubama i špilji Veternici na Medvednici.

Seminar je započeo radom 14. prosinca navečer kada je vođa seminaru pozdravio prisutne i upoznao ih sa ciljem ovog seminaru. Nakon toga upoznao je prisutne i s dosadašnjim rezultatima rada Komisije.

Zatim je vođena diskusija o općim problemima speleologije, najviše o dodjeljivanju naziva »speleolog« kao i o uvjetima za polaganje ispita. Usvojeni su nešto blaži uvjeti za pristupanje ispitu, a što se tiče naziva »speleolog« dogovoreno je da se pokuša postignuti neko zajedničko rješenje sa Speleološkim savezom Jugoslavije što KS PSJ uzima za obavezu. Podijeljen je Pravilnik KS PSJ i program ispita.

Stručni dio seminaru počeo je 15. prosinca ujutro referatom Radovana Cepelaka »Opasnosti pri speleološkim istraživanjima«. Kroz diskusiju je konstatirano da je referat potrebno nadopuniti, odnosno jače naglasiti slijedeće činjenice:

— opasnost od pucanja ljestava ili užeta ako dvojica ili više ljudi istovremeno penju s jednim rekvizitom;

— opasnost od padanja ledenih masa u ledenicima kada se počinju topiti;

— opasnost od buke, tj. slabe veze s ljudima u podzemlju koju uzrokuju posjetioci na ulazima u objekte;

— opasnost od živog blata;

— opasnost od pucanja tanke sigaste kore;

— opasnost od urušavanja prividnog dna;

— opasnost od oštećenja ljestava i užeta prilikom pada kamena;

— opasnost od prirodnog straha.

Odlučeno je da se referat preradi i pošalje sudionicima. Nakon odmora gorski spasavalac Ivo Slezic održao je predavanje o transportu unesrećenih iz speleoloških objekata. Tema je obrađena s medicinskog stanovišta. Spomenute su sve ozljede koje se mogu desiti u speleološkim objektima i obrađen je način trans-

porta za svaku ozljedu. Obradeni su također razni načini imobilizacije unesrećenog pomoću medicinskih pomagala kao i položaji za transport. Pokazan je i opisan mali i veliki komplet prve pomoći. Nadalje su prikazani razni načini imobilizacije i transporta pomoću rekvizita koje upotrebljavaju speleolozi na svojim akcijama.

Poslije podne su članovi GSS-a pokazali kako se improviziraju razna transportna sredstva za iznošenje unesrećenog iz raznih speleoloških objekata.

Nakon večere je gorski spasavalac Ismet Baljić održao predavanje uz kolon dijapozitive »O spasavanju u planinama« u kojem je upoznao prisutne s historijatom naše Gorske službe spasavanja i s načinom spasavanja u planinama. U diskusiji poslije predavanja objašnjena su još neka pitanja iz tehnike spasavanja.

Slijedećeg dana prije podne svi su se speleolozi spustili do Horvatovih stuba gdje je u Tisinom ponoru i dimnjaku špilje Medvednice izvršena demonstracija spasavanja. Tisin ponor ima mali otvor kroz koji se jedva provuče čovjek i tu je prikazana tehnika rada s vitlom, Gramingerom i improviziranim Gramingerom. Otvor dimnjaka Medvednice je veći, tako da je tu korišten klasični način spasavanja pomoću Gramingera, ali pomoću sistema karabiner-kočnice i sistema kolotura.

Poslije podne su predstavnici pojedinih republika podnijeli izvještaj o stanju službe spasavanja u svojoj republici.

Konstatirano je da u Hrvatskoj ne postoji organizirana služba spasavanja iz speleoloških objekata iako se već niz godina na tome radi. Međutim Komisija za speleologiju PSH svake godine traži od svakog speleološkog odsjeka da da popis članova koji su fizički i tehnički sposobni da sudjeluju u akcijama spasavanja u slučaju potrebe. Njihove adrese i brojevi telefona nalaze se u poslovnici Planinarskog saveza Hrvatske. Osim toga nekoliko članova speleoloških odsjeka već su članovi Gorske službe spasavanja (stanice u Splitu i Zagrebu). Osim ovog ne postoji niti organizirani sistem obavještavanja, a niti posebna oprema za spasavanje.

U Sloveniji postoji služba za spasavanje iz speleoloških objekata sa centrima u Ljubljani (10 članova) i u Postojni (8 članova), te dogovorena podjela terena za spasavanje. Članovi službe zovu se speleolozi-spasavaoci. Inicijator za osnivanje službe bila je Gorska reševalna služba. Speleološka služba spasavanja se danas nalazi u okviru Društva za raziskivanje jam Slovenije. Spasavaoci moraju imati potvrdu da su fizički sposobni vršiti službu, 5 godina speleološkog staža i položiti tečaj prve pomoći. Služba spasavanja ima posebnu opremu koja se sastoji iz standardne speleološke opreme i posebne spasavalačke (vitlo, Graminger i dr.). Dužnosti u službi već su određene i postoje rezerve za svaku dužnost. Sistem obavještavanja je isti kao kod Gorske službe spasavanja. Do sada su održana dva seminaru s demonstracijom. Predsjednik službe spasavanja iz speleoloških objekata je ing. Miran Marussig.

U Bosni i Hercegovini ne postoji posebna služba spasavanja iz speleoloških objekata, ali u stanicama GSS Sarajevo postoje i spasavaoci koji su ujedno i speleolozi tako da u slučaju

potrebe oni izvode akcije spasavanja zajedno s drugim članovima speleoloških odsjeka. Posebna oprema za spasavanje ne postoji.

Situacija je najlošija u Makedoniji i Crnoj Gori. Tamo ne postoji organizirana služba spasavanja iz speleoloških objekata, a niti stanice gorske službe spasavanja imaju u svojim redovima članove speleoloških jedinica.

Nakon ovog izvještaja bilo je predavanje uz projekcije s dija pozitivima pod naslovom »Užeta u službi spasavanja«. Predavač je bio gorski spasavalac iz Zagreba Leander Kuček. U diskusiji nakon predavanja konstatirano je sljedeće:

— da se u čelična užeta može imati povjerenja ako se redovno pregledavaju i održavaju i ako se s njima pravilno rukuje;

— da se završeci užeta moraju uplesti i

— da prilikom izrade ljestvica treba voditi računa o tehničkim karakteristikama užeta.

Poslije večere razgovarano je o organizacijskim problemima speleološke službe spasavanja, te je utvrđeno da je potrebno:

— da se u okviru cijele Jugoslavije i dalje radi na razvoju službe spasavanja;

— da predstavnici svake republike uspostave dobru suradnju s matičnom Gorskom službom spasavanja, te da ovisno o specifičnim uvjetima organiziraju Speleološku službu spasavanja ili kao posebnu službu ili u okviru GSS-a;

— da se način obavještavanja, organiziranja akcija i rad na terenu ekipa za spasavanje organizira po uzoru na GSS;

— da se upostavljanje naziva »speleolog — spasavalac« ostvari za budućnost (osim u Sloveniji) kada se riješi pitanje naziva »speleolog«.

Budući da u Jugoslaviji nitko još nema posebnu opremu za spasavanje iz speleoloških objekata (osim klasične speleološke i opreme za spasavanje nesrećenih alpinista) to je zadužena KS PSJ da izvidi mogućnosti nabave potrebne opreme (npr. univerzalno nosilo po uzoru na speleološku službu spasavanja u Francuskoj i Belgiji). Uz to je zadužen Matjaž Puc da pošalje organizatoru ovog seminara sav raspoloživ materijal (literaturu) o opremi koju upotrebljavaju speleolozi — spasavaoci u Sloveniji kao i »Pravilnik o istraživanju speleoloških objekata« koji tretira upravo ovo važno područje. Organizator se zadužuje da pravilnik prouči te da ga po potrebi dopuni i pošalje ostalim republičkim savezima.

Dogovoreno je da se sljedeći ovakav skup održi u Sloveniji zbog toga što tamo već postoji organizirani rad na tom polju i da to bude »Tečaj o spasavanju iz speleoloških objekata«. Na tečaj bi trebalo uputiti one speleologe koji su položili prvu pomoć u vladaju tehnikom spasavanja iz stijene za što se moraju pobrinuti republički savezi.

Posljednji dan seminara sudionici su proveli u špilji Veternici. Tu su članovi Gorske službe spasavanja iz stanice Zagreb zajedno sa speleolozima izveli vježbu transportiranja u nesrećenog speleologa po različito teškom terenu ove, inače interesantne, ali teško prohodne špilje.

Seminar je filmski snimala Radio-televizija Zagreb.

Vladimir Božić

SEMINAR ZA SPELEOLOGE-ISTRAŽIVAČE

Sljeme — Gorski kotar od 7. do 10. studenoga 1968. godine

Već duže vrijeme odsjeća se potreba da se u našoj zemlji provedu ispiti za dobivanje naziva »speleolog-planinar«. Da bi se koordinirao rad istraživača u svim republikama, Komisija za speleologiju PSJ odlučila je da održi seminar za ispitivače. Seminaru su prisustvovali predstavnici svih republika i to: iz SR Srbije Petar Bakić, Branislav Božović, Stanoje Kusicki, Stanislav Zolnaj, Petar Tankosić i Stevan Pecelj; iz SR Makedonije Jože Zmajšek, Jovica Grozdanovski, Nikola Vuković i Ivan Zeževski; iz SR Slovenije Stane Tomc i Boris Osterman; iz SR Bosne i Hercegovine Miodrag Čubić, Mirza Lodić i Džemal Rešo; iz SR Crne Gore Dušan Kadija i Miodrag Stanišić; iz SR Hrvatske ing. Vlado Božić, prof. Mirko Markulin, Slavko Smolec, Juraj Posarić, Ivan Kruhac, Radovan Čepelac, Damir Sirotković, Višnja Kukoč, Zeljko Rak i Dubravko Penović.

Seminar je započeo u četvrtak 7. studenoga u 19 sati u maloj dvorani doma na Puntijarki. Otvaranju seminara prisustvovali su između ostalih predsjednik PSH Božo Škerl i tajnik PSH Nikola Aleksić. Nakon uvodnog izlaganja predsjednika Komisije za speleologiju PSJ ing. Božića i pozdravnog govora predsjednika PSJ, prešlo se na radni dio seminara.

Osnovni cilj seminara bio je uskladjivanje pitanja iz pojedinih područja speleologije: O speleologiji općenito, Historiji speleoloških istraživanja u Jugoslaviji, Geografiji i geologiji, Postanak speleoloških objekata, Speleološki oblici, Vode u krškom podzemlju, Arheologija, paleontologija i antropologija, Spe-

leološka oprema i njena upotreba, Izrada nacrta, Fotografiranje u podzemlju, Dokumentacija istraživanja, Opasnosti, Prva pomoć i spašavanje, Organiziranje istraživanja, Turizam u speleologiji i Kultura speleoloških akcija.

Nakon plodne diskusije i konzultiranja prvi dio seminara je završio u petak 8. studenoga navečer. Sljedećeg dana, 9. studenoga, sudionici su autobusom prebačeni do Lokava gdje su posjetili turistički uređenu špilju Lokvarku. Drugi dio dana bio je predviđen za demonstraciju speleološke opreme u nacionalnom parku Golubinjak nedaleko Lokava. Loše vrijeme, praćeno kišom i maglom, onemogućilo je održavanje terenskog dijela seminara i sudionici su se odvezli do planinarskog doma u Tuku. Tu su doneseni zaključci seminara:

1. Početkom sljedeće godine održat će se prvi ispit za dobivanje naziva planinar-speleolog koji je po statutu planinarske organizacije jednak nazivu alpinista.
2. Nakon položenog ispita svaki planinar-speleolog dobit će diplomu, značku, legitimaciju i dozvolu za istraživanje.
3. Utvrđeno je kriterij ispitivanja tj. određen je minimum znanja koji je potreban da bi kandidat zadovoljio na ispitu. Kao primarna područja ispitivanja određena su: Oprema i upotreba. Prva pomoć i Crtanje nacrta. Iz tih područja bit će kandidatima postavljeno najviše pitanja.
4. Nadalje je odlučeno da fotografiranje u podzemlju potpuno izostane kao ispitno gradivo.

U nedjelju dne 10. studenoga, opet po vrlo lošem vremenu sudionici seminara uputili su se u Hajdovu hižu, spilju koja se nalazi desetak kilometara od Oselnica. Većina prisutnih imala je sa sobom osobnu opremu, tako da je razgledavanje spilje izvršeno pod dobrim uvjetima.

Gost drugog dijela seminara bio je predsjednik komisije za vodiče PSH Franjo Rapotec. Zahvaljujući njemu tokom seminara bile su organizatorima dostupne primopredajne radio stanice koje su omogućile još bolju suradnju pojedinih grupa na terenu.

Opći je dojam bio da je seminar postigao svoju svrhu i ispunio predviđena očekivanja.

Dubravko Penović

PRAVILNIK O SPELEOLOŠKIM AKCIJAMA

Na Saveznom savjetovanju speleoloških instruktora održanom u mjesecu prosincu 1968. godine na Sljemenu i Gorskom kotaru, prodiskutiran je i prihvaćen pravilnik o speleološkim akcijama.

Objavljivanjem ovog Pravilnika podsjećamo sve speleološke odsjeke na važnost dobre organizacije istraživanja te na prava i dužnosti pojedinca.

PRAVILNIK O SPELEOLOŠKIM ISTRAŽIVANJIMA

Komisije za speleologiju Planinarskog saveza Jugoslavije

Član 1.

Ovaj Pravilnik je dopuna »Pravilnika KS PSJ« (član 17) koji je usvojio PSJ 30. lipnja 1967. te čini njegov sastavni dio.

Član 2.

Sve akcije speleoloških jedinica moraju biti planirane na sastancima članova i pismeno registrirane.

Član 3.

Svaka akcija mora imati vođu kojega određuje sastanak članova. Vođa je odgovoran za cijeli tok akcije i on na akciji zastupa (predstavlja) svoju speleološku jedinicu.

Član 4.

Vođa može biti svaki punoljetan član speleološke jedinice.

Član 5.

Vođa akcije je odgovoran za
a) sigurnost istraživača,
b) čuvanje opreme,
c) uspjeh akcije,
d) ugled speleološke jedinice,
e) prikupljanje svih potrebnih podataka i
f) ispunjavanje formalnosti prije i poslije akcije.

Član 6.

Dužnost je vođe da sprovodi akciju prema dogovorenom planu i da na akciji održava disciplinu.

Član 7.

U speleološkim akcijama imaju pravo sudjelovati svi članovi speleološke jedinice, ako to odobri vođa akcije.

Član 8.

Speleološkim akcijama mogu se pridružiti i nečlanovi, ako to odobri vođa akcije.

Član 9.

U speleološkim akcijama većeg obima, gdje je potrebno formirati više radnih grupa od kojih svaka mora imati svoga vođu grupe, mora se odrediti vođa cijele akcije kojemu su podređeni vođe grupa.

KOORDINACIONA KOMISIJA ZA SPELEOLOGIJU PLANINARSKOG SAVEZA JUGOSLAVIJE

Godine 1967. osnovana je Komisija za speleologiju PSJ kao organizaciono tijelo PSJ kojim treba koordinirati rad svih planinara — speleologa u Jugoslaviji (od 1962. do 1967. godine postojala je zajednička komisija pod nazivom Komisija za alpinizam i speleologiju PSJ). Na sjednici Glavnog odbora PSJ, održanoj u mjesecu svibnju 1971. godine u Sarajevu, promijenjen je naziv Komisije u Koordinaciona komisija za speleologiju Planinarskog saveza Jugoslavije (KKS PSJ). Predsjednik KKS PSJ je i nadalje Vlado Božić, član SO PD »Željezničar« iz Zagreba.

TEČAJ O SPASAVANJU IZ SPELEOLOŠKIH OBJEKATA ZA MILICIJU

Krajem lipnja 1969. održan je u kanjonu Velike Paklenice tečaj o spasavanju iz speleoloških objekata za Specijalni odred milicije iz Zagreba. Tečaj su održala dva člana SO PD »Željezničar« i jedan iz SO PDS »Velebit« iz Zagreba, zajedno s jednim alpinistom i spavaocem iz PDS »Velebit«.

V. Božić

Član 10.

Svaka speleološka akcija mora se prethodno upisati u knjigu zapisnika speleološke jedinice gdje treba naznačiti: cilj akcije, mjesto, vrijeme akcije (odlazak i povratak), popis sudionika i vođu akcije.

Član 11.

Prilikom svakog speleološkog izleta (istraživanja, posjete, ekskurzije) ekipa mora imati sa sobom, osim potrebne speleološke opreme, i mali komplet prve pomoći.

Član 12.

Svaki sudionik, nosilac naziva »speleolog«, a po mogućnosti i svaki član, mora imati na svakom speleološkom izletu tzv. osobnu speleološku opremu. U osobnu speleološku opremu spada:

- dobra obuća,
- zaštitno odijelo,
- kaciga,
- osnovno svjetlo,
- rezervno svjetlo i
- pribor (upaljač, šibice, nož, čistač brenera, kliješta, žica, špaga).

Za spuštanje u vertikalne objekte potrebna je još jedna zamka (5—10 m) i najmanje dva karabinera.

Radi što veće sigurnosti na akcijama svi se sudionici trebaju pridržavati slijedećih pravila:

1. Nikada se ne smije penjati neosiguran tj. uvijek se treba pridržavati principa dvostruke sigurnosti.
2. Nikada ne penjati bez kacige na glavi.
3. Nikada ne osiguravati bez osobnog osiguranja tj. svaki koji osigurava nekoga mora i sam biti vezan uzetom odnosno mora i sam biti osiguran.
4. Osiguravati smiju samo iskusniji članovi, a iznimno mogu i novi, neiskusni članovi, ali pod nadzorom iskusnijih članova.